

УДК 338.483(729+691)

Бейдик Олександр Олексійович,
доктор географічних наук, професор

Сировець Сергій Юрійович,
кандидат географічних наук

Миронова Ольга Сергіївна

*Київський національний університет імені
Тараса Шевченка, Київ, Україна*
e-mail: beydik@mail.ru

*Київський національний університет імені
Тараса Шевченка, Київ, Україна*
e-mail: lgtinfo@ukr.net

*Київський національний університет імені
Тараса Шевченка, Київ, Україна*

ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА МЕЗОРАЙОНІВ «КРАЇНИ КАРИБСЬКОГО БАСЕЙНУ ТА ВЕСТ-ІНДІЯ» І «АФРИКАНСЬКОГО ОСТРІВНОГО»

Мета статті – розвиток уявлень про туристсько-країнознавчу характеристику мезорайонів «Країни Карибського басейну та Вест-Індія» і «Африканського острівного».

Методика дослідження базується на застосуванні метода моделювання, порівняльно-географічного, статистичного, картографічного методів.

Результати. Поглиблено уявлення про рекреаційно-туристські ресурси території, уточнено кількісні показники туристсько-країнознавчої характеристики мезорайонів, запропоновано ряд моніторингових структурно-логічних моделей оцінки чинників розвитку рекреаційно-туристських вузлів країн Карибського басейну та Вест-Індії і Африканського острівного мезорайону.

Наукова новизна публікації полягає у викладенні нових туристсько-країнознавчих кількісно-якісних характеристик складових країн Карибського басейну та Вест-Індії і Африканського острівного мезорайону.

Практична значимість статті полягає у її моніторинговій спрямованості, впровадженні її положень у навчальний процес, використанні та подальшому вдосконаленні структурно-логічних моделей на практичних та семінарських заняттях.

Ключові слова: об'єкти Всесвітнього надбання, специфіка ресурсно-туристського простору, структурно-логічна модель, чинники розвитку туризму.

УДК 338.483(729+691)

Бейдик Олександр Алексеевич,
доктор географических наук, профессор

Сыровец Сергей Юрьевич,
кандидат географических наук

Миронова Ольга Сергеевна

*Киевский национальный университет
имени Тараса Шевченко, Киев, Украина*
e-mail: beydik@mail.ru

*Киевский национальный университет
имени Тараса Шевченко, Киев, Украина*
e-mail: lgtinfo@ukr.net

*Киевский национальный университет
имени Тараса Шевченко, Киев, Украина*

СРАВНИТЕЛЬНАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА РЕКРЕАЦИОННО-ТУРИСТСКИХ МЕЗОРАЙОНА «СТРАНЫ КАРИБСКОГО БАССЕЙНА И ВЕСТ-ИНДИЯ» И «АФРИКАНСКОГО ОСТРОВНОГО»

Цель статьи – развитие представлений о туристско-страноведческой характеристике мезорайонов «Страны Карибского бассейна и Вест-Индия» и «Африканского островного».

Методика исследования базируется на применении метода моделирования, сравнительно-географического, статистического, картографического методов.

Результаты. Расширено представление о рекреационно-туристских ресурсах территории, уточнены количественные показатели туристско-страноведческой характеристики мезорайонов, предложен ряд мониторинговых структурно-логических моделей оценки факторов развития рекреационно-туристских узлов стран Карибского бассейна и Вест-Индии и Африканского островного мезорайона.

Научная новизна публикации заключается в изложении новых туристско-страноведческих количественно-качественных характеристик составляющих мезорайонов «Страны Карибского бассейна и Вест-Индия» и «Африканского островного».

Практическая значимость статьи заключается в ее мониторинговой направленности, внедрении ее положений в учебный процесс, использовании и дальнейшем совершенствовании структурно-логических моделей на практических и семинарских занятиях.

Ключевые слова: объекты Всемирного наследия, специфика ресурсно-туристского пространства, структурно-логическая модель, факторы развития туризма.

UDC 338.483(729+691)

Beidyk Oleksandr Oleksiiovych,
doctor of geography, Ph.D. professor

Taras Shevchenko National University of
Kyiv, Kyiv, Ukraine

e-mail: beydik@mail.ru

Syrovets Serhii Yuriiiovych,
candidate of sciences (geography)

Taras Shevchenko National University of
Kyiv, Kyiv, Ukraine

e-mail: lgtinfo@ukr.net

Myronova Olha Serhiivna

Taras Shevchenko National University of
Kyiv, Kyiv, Ukraine

COMPARATIVE DESCRIPTION OF THE RECREATIONAL AND TOURIST MEZOREGIONS «CARIBBEAN AND WEST INDIES» AND «AFRICAN' ISLAND»

The purpose of the article – the development of ideas about tourist and regional studies characteristics of mezoregions «Countries of Caribbean and West India » and « African' island».

Methods are based on the use of modeling method, comparative- geographical, statistical, cartographic methods.

Results. The understanding of the recreation and tourism resources of the territory specified quantitative indicators of tourist and geographic characteristics mezoregions were profounded. The number of monitoring structural-logical models of valuation of the development of recreation and tourism factors of nodes of mezoregions «Countries of Caribbean and West India » and « African' island» were proposed.

Scientific novelty publication is setting out new tourist and regional studies of quantitative and qualitative characteristics of components mezoregions «Countries of Caribbean and West India » and « African' island».

The practical significance of the article is to focus the monitoring, implementation of its provisions in the educational process, use and further improve structural and logical models that it contains, for practical and seminars.

Keywords: World Heritage sites, specific resource and tourist area, structural and logical model, the factors of tourism.

Постановка проблеми. Публікація продовжує реалізацію проекту комплексної характеристики рекреаційно-туристських мезорайонів світу [1-7].

Геополітичний і ресурсно-рекреаційний спектр кожного мезорайону або пари, яка обирається для порівняльної характеристики, містить ті чи інші «кольори» та специфічні аспекти, які можуть бути цікавими як теоретично, так і для України. Країнознавчі характеристики, зберігаючи в своїй основі постійний, незмінний і обов'язковий каркас, можуть містити і певні модифікації. Таким чином, варіанти і модифікації країнознавчої характеристики території перебувають у постійному діалектичному розвитку.

Мета статті – розвиток уявлень про країнознавчу характеристику території (країна, мезорайон, вузол, комплекс). Ключовим моментом реалізації мети є: а) виклад країнознавчої характеристики (на прикладі рекреаційно-туристських мезорайонів); б) пропозиція уніфікованих схем характеристик рекреаційно-туристських мезорайонів та вузлів (уявлення про останню посилено структурно-логічними моделями); в) порівняльна характеристика рекреаційно-туристських мезорайонів «Мексика» і «Центрально-Східного».

Виклад основного матеріалу. Зважаючи на те, що геополітична ситуація є вирішальним чинником, який визначає туристську політику держави, характер туристських потоків та надходжень від туризму, нижче наведено геополітично акцентовану структуру характеристики мезорайону, стислу і спрощену характеристику двох ключових мезорайонів країн «переселенського капіталу» та моніторингові структурно-логічні моделі оцінки чинників розвитку рекреаційно-туристських вузлів (рис.1):

- туристсько-географічна (країнознавча) характеристика мезорайону:

1) *склад території* (вказується загальна площа та загальна чисельність населення); 2) *розташування* (розглядається 6 варіантів розташування: 1) приморське (приморсько-приокеанічне, приокеанічне); 2) внутрішньоматерикове; 3) приморсько-внутрішньоматерикове (приокеанічно-внутрішньоматерикове); 4) приморсько-внутрішньоматериково-острівне (приокеанічно-внутрішньоматериково-острівне); 5) приморсько-острівне (приокеанічно-острівне); 6) острівне (вказується вихід до морів і океанів, протяжність берегової лінії); 3) *коефіцієнт колоподібності*; 4) *тип регіонального ринку* (країни-генератори або країни-донори та країни-реципієнти), *сальдо туристського балансу*,

турпотоки (напрями в'їзду–виїзду, види транспорту; вказується тип туристського ринку, види транспорту, якими прибуває основний потік туристів, сезонність туристських прибуттів); 5) *специфіка ресурсно-туристського простору*; 6) *рекреаційні комплекси* (база розміщення; об'єкти Всесвітнього надбання, опорні ланки ресурсно-рекреаційного каркасу, культурно-інформаційні системи); 7) *геополітичні перспективи* (а) перспективи вступу (або виходу) до військово-політичних, економічних блоків, релігійних організацій та ін. угруповань, союзів тощо; б) перспективи об'єднання (чи роз'єднання держави); в) перспективи зміни типу кордонів (характеристика кордонів); г) перспективи будівництва життєво важливих для держави транспортних комунікацій або зміна якості (або технічних характеристик) вже існуючих; д) розміщення (організація) нових авто-, аеропортів тощо або зміна якості (технічних характеристик) вже існуючих тощо); 8) *туристська політика*; 9) *основні суспільно-політичні та екологічні проблеми*.

- спрощена характеристика мезорайонів:

Туристський мезорайон «Країни Карибського басейну та Вест-Індія». Склад території: Куба, Багамські острови, Ямайка, Домініканська Республіка, Гаїті, Тринідад і Тобаго, Антигуа та Барбуда, Барбадос, Гренада, Домініка, Сент-Вінсент і Гренадини, Сент-Кристофер і Невіс, Сент-Люсія, Пуерто-Рико (державна, що вільно приєдналась до США); володіння: Нідерландів – о. Аруба, Нідерландські Антильські острови, Великої Британії – Віргінські Британські острови, Кайманові острови, Монтсеррат, Теркс і Кайкос; загальна площа (230,5 тис. км²), загальна чисельність населення (43 млн. осіб) Загальна кількість об'єктів Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО – 18, а саме: Куба – 9, Домініканська Республіка – 1, Гаїті – 1, Тринідад і Тобаго – 1, Барбадос – 1, Домініка – 1, Сент-Кристофер і Невіс – 1, Сент-Люсія – 1, Пуерто-Рико – 1, Нідерландські Антильські острови – 1.

Країни цих мезорайонів (Центральноамерикансько-Карибський макрорайон) об'єднують колишні володіння Іспанії та Великої Британії, мають аграрну спеціалізацію та зважаючи на історико-культурні та природно-кліматичні ресурси розвивають туристську індустрію. Регіон-реципієнт, позитивне сальдо туристського балансу. Переважна більшість туристів прибуває повітряним та морським транспортом із США, Великої Британії, Канади, Іспанії, Німеччини;

Туристський мезорайон Африканський острівний. Склад території: Мадагаскар, Сейшельські острови, Коморські острови, Маврикій, загальна площа – понад 590 тис. км², загальна чисельність населення – понад 24,8 млн. осіб; загальна кількість об'єктів Всесвітнього надбання – 7, а саме: Мадагаскар – 3, Сейшельські острови - 2, Маврикій – 2.

Регіон-реципієнт (задовольняючий туристський попит): переважає експорт вражень і послуг, позитивне сальдо туристського балансу. Переважна більшість туристів прибуває повітряним транспортом із

Німеччини, Франції, Італії, Росії, Китаю.

- інноваційні моніторингові структурно-логічні моделі оцінки чинників розвитку рекреаційно-туристських вузлів:

Нижче (рис. 1) наведені моніторингові структурно-логічні моделі оцінки чинників розвитку рекреаційно-туристських вузлів на прикладі м. Санто-Домінго (Домініканська Республіка) та м. Антананаріву (Мадагаскар):

Чинники розвитку рекреації та туризму: ① – геополітичне положення ② – безпека ③ – клімат ④ – акваторія ⑤ – рельєф ⑥ – ґрунти–рослини–тварини ⑦ – архітектурно-історичні комплекси ⑧ – транспорт–послуги–зручності ⑨ – деструкції.

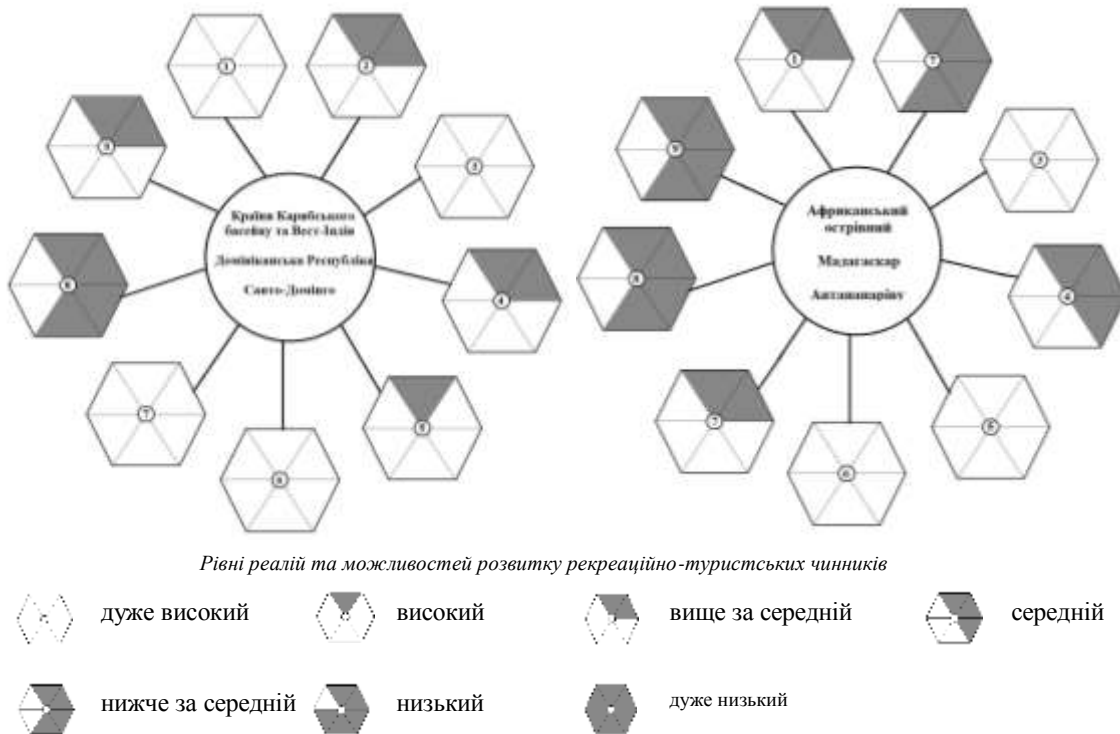

Рис. 1. Моніторингові структурно-логічні моделі оцінки чинників розвитку рекреаційно-туристських вузлів м. Санто-Домінго (Домініканська Республіка) та м. Антананаріву (Мадагаскар)

Короткі коментарі до моделі оцінки чинників розвитку рекреаційно-туристського вузла (на прикладі м. Санто Домінго): 1.*Геополітичне положення.* Столиця Домініканської Республіки, місто займає ділянку рівнинного узбережжя Карибського моря. 2.*Безпека.* У 1502 місто було зруйноване стихійним лихом – ураганом, тож жителі мушили столицю перенести на правий берег річки. У 1930 р. знову було зруйноване ураганом. 3.*Клімат* вологий, тропічний. Середньомісячна температура повітря коливається протягом року від +24 ... +27 С. Сезон приливних дощів триває з травня по листопад. 4.*Акваторія.* Санто-Домінго – головне місто-порт країни. А саме – головний експортний центр із штучною гаванню. 5.*Рельєф* рівнинний, проте на околицях міста розміщена низка печер, у центрі міста узбережжя не пристосоване для купання. 6.*Ґрунти, рослини, тварини.* Природна рослинність багата, цвітіння триває протягом

всього року, багатий світ птахів, води багаті на рибу. 7. *Архітектурно-історичний комплекс*. Найстаріше європейське поселення в західній півкулі, збереглася велика кількість архітектурних та історичних пам'яток. Колоніальне місто столиці занесене до складу спадщини ЮНЕСКО. 8. *Транспорт, послуги, зручності*: 27 лютого 2008 р. в Санто-Домінго було проведено офіційне відкриття першої лінії міського метрополітену, проте міський транспорт дуже погано розвинений. 9. *Деструкція*. Середній рівень.

Короткі коментарі до моделі оцінки чинників розвитку рекреаційно-туристського вузла (на прикладі м. Антананаріва): 1. *Геополітичне положення*. Столиця Мадагаскару, немає виходу до моря, проте є важливим центром країни. 2. *Безпека*. Перед подорожжю рекомендується зробити щеплення проти малярії, добре мити продукти та руки. 3. *Клімат*. Клімат субекваторіальний, м'який. Сезон дощів триває з жовтня по квітень. Середньорічна температура +19...+22 градуса. 4. *Акваторія*. Місто не має виходу до океану, проте є значна кількість прісних водойм. 5. *Рельєф*. Рельєф диверсифікований, місто розташоване на висотах від 1240 до 1470 метрів, є місця для панорамного огляду. 6. *Ґрунти, рослини, тварини*. Багата флора і фауна, велика кількість ендемічних видів. Цвітіння триває протягом року. 7. *Архітектурно-історичний комплекс*. Найважливішим видатним місцем є ансамбль палаців Рува Амбухіманга: Мандзакаміадана, Махіцилафандзака, Транавалуна, Манампісоа та усипальниці мадагаскарських монархів. 8. *Транспорт, послуги, зручності*: Розвинут слабо, найзручнішим видом транспорту є таксі. У місті розташований головний аеропорт країни. 9. *Деструкції*. Вище за середній.

Висновки та пропозиції: розглянуті мезорайони мають схожу історію як колоніальні країни, схожі природні умови, рівень соціального розвитку, в той же час, ряд із них відрізняється певною асиметрією у рівні економічного розвитку; архітектурно-історичні ресурси та рекреаційно-туристська інфраструктура країн мезорайону Карибського басейну та Вест-Індії характеризується більш високою цінністю та розвитком в порівнянні з країнами Африканського острівного мезорайону; оцінка чинників розвитку рекреаційно-туристського вузла, подається в порядку обговорення і може розглядатися як тест, завдання якого – дати більш адекватну сучасній ситуації оцінку дев'яти складовим моделі; запропоновані моніторингові структурно-логічні моделі систематизують та поглиблюють методологію та методику аналізу рекреаційно-туристського вузла та розширюють уявлення про його структуру; аналіз країнознавчих характеристик і підходів виступає підґрунтям для подальшого розвитку уявлень про комплексну характеристику статусної території (держава, країна, інтеграція держав); плідним може бути співробітництво України та Домініканської Республіки в площині розвитку туристських курортних кластерів (Пунта Кана, Домініканська Республіка – Велика Ялта, Україна) (кластер - географічна концентрація подібних, суміжних або додаткових

підприємств з активними каналами для бізнес-транзакцій, комунікацій та діалогу, що поділяють спеціалізовану інфраструктуру, робочі ринки та послуги і мають спільні можливості або загрози).

Список використаних джерел:

1. Бейдик О.О., Сировець С.Ю. Порівняльна характеристика Причорноморського та Апенніно-Мальтійського рекреаційно-туристських мезорайонів // Географія та туризм: Наук. зб. – К.: Альтерпрес, 2012. – Випуск 20. – С. 79-84.
2. Бейдик О.О., Сировець С.Ю. Порівняльна характеристика Адріатичного туристського мезорайону та Греції // Географія та туризм : Наук. зб. – К.: Альтерпрес, 2012. – Випуск 21. – С. 37-41.
3. Бейдик О.О., Сировець С.Ю. Порівняльна характеристика туристських мезорайонів Росія і Білорусь та Центральноєвропейського // Географія та туризм : Наук. зб. – К.: Альтерпрес, 2012. – Випуск 22. – С. 218-222.
4. Бейдик О.О., Сировець С.Ю. Порівняльна характеристика туристських мезорайонів Німеччина та країни Бенілюкс і Альпійського // Географія та туризм: Наук. зб. – К.: Альтерпрес, 2012. – Випуск 23. – С. 174-180.
5. Бейдик О.О., Сировець С.Ю. Порівняльний аналіз рекреаційно-туристських мезорайонів «середземноморського кільця» // Географія та туризм: Наук. зб. – К.: Альтерпрес, 2012. – Випуск 25. – С. 10-18.
6. Бейдик О.О., Сировець С.Ю. Порівняльна характеристика рекреаційно-туристських мезорайонів «Канада та США» і «Австралія та Нова Зеландія» // Географія та туризм: Наук. зб. – К.: Альфа-ПІК, 2014. – Вип. 27. – с.10-16.
7. International tourism in the Caribbean area: current status and future prospects. // <http://etudescaribeennes.revues.org/4713>

References:

1. Beidyk O.O., Syrovets S.Iu. Porivnialna kharakterystyka Prychornomorskoho ta Apenmino-Maltiiskoho rekreatsiino-turystskyykh mezoraioniv // Heohrafiia ta turyzm: Nauk. zb. – K.: Alterpres, 2012. – Vypusk 20. – S. 79-84.
2. Beidyk O.O., Syrovets S.Iu. Porivnialna kharakterystyka Adriatychnoho turystskoho mezoraionu ta Hretsii // Heohrafiia ta turyzm : Nauk. zb. – K.: Alterpres, 2012. – Vypusk 21. – S. 37-41.
3. Beidyk O.O., Syrovets S.Iu. Porivnialna kharakterystyka turystskyykh mezoraioniv Rosiia i Bilorus ta Tsentralnoievropeiskoho // Heohrafiia ta turyzm : Nauk. zb. – K.: Alterpres, 2012. – Vypusk 22. – S. 218-222.
4. Beidyk O.O., Syrovets S.Iu. Porivnialna kharakterystyka turystskyykh mezoraioniv Nimechchyna ta krainy Beniliuks i Alpiiskoho // Heohrafiia ta turyzm: Nauk. zb. – K.: Alterpres, 2012. – Vypusk 23. – S. 174-180.
5. Beidyk O.O., Syrovets S.Iu. Porivnialnyi analiz rekreatsiino-turystskyykh mezoraioniv «seredzemnomorskoho kiltsia» // Heohrafiia ta turyzm: Nauk. zb. – K.: Alterpres, 2012. – Vypusk 25. – S. 10-18.
6. Beidyk O.O., Syrovets S.Iu. Porivnialna kharakterystyka rekreatsiino-turystskyykh mezoraioniv «Kanada ta SShA» i «Avstraliia ta Nova Zelandiia» // Heohrafiia ta turyzm: Nauk. zb. – K.: Alfa-PIK, 2014. – Vyp. 27. – s.10-16.
7. International tourism in the Caribbean area: current status and future prospects. // <http://etudescaribeennes.revues.org/4713>